

Virtual Federal University: တၢ်ဒုၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကံၤစီၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤလိ

The Tea Leaf Center

ယူနံး(၆)-တၢ်တုၤထီၣ်(design)ဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလိသ့ၣ်တဖၣ်

ကွဲးမုၢ်ဘၣ်နၤဆူတၢ်ဒုၣ်ညါဘၣ်ယးတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကံၤစီၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်မၤလိအယူနံး(၆). လၢယူနံးအဝဲအံၤအပူၤန့ၣ် ပကတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးဝဲတၢ်လၢပုၤကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်ယုၣ်အိၤလၢအလိၤဆီလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲလၢနတုၤထီၣ်(design)ဝဲပိးလိသ့ၣ်တဖၣ် လၢနကမၤဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဂီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပကတၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးဘၣ်ယးဒီး တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်(questionnaire)သ့ၣ်တဖၣ် ဒီးပိးလိလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ‘survey’ သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဝဲဒီးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဒီးကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢယူနံးအဝဲအံၤအကတၢ်န့ၣ် ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ် နကသ့ၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်ဆိကမိၣ်(research construct)ဒီး ‘variable’ သ့ၣ်တဖၣ် ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ ဒီး ‘variable’ သ့ၣ်တဖၣ်လၢနအဲၣ်ဒီးထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ဝဲဒီးနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နကသ့ၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်ဝဲအသးဒီး တၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးထီၣ်တၢ်ကွၢ်ဝဲ လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလိန့ၣ် ပစံးသ့ၣ်လၢမ့ၢ်ဝဲတၢ်တမံၤဂ့ၤတမံၤဂ့ၤလၢအမၤစၢၤဝဲပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိ ဒီးသိးကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ်မိၢ်ပုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤဒီးသိးလိာ်ဝဲအသးဒီးပိးလိတခါလၢနသ့ၣ်အိၤသ့ၣ်လၢကထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်အဂီၢ်-အိၣ်န့ၣ်, ပနီၣ်ဘျၢတဘိလၢကထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဂၤအနီၢ်ထီ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ထီၣ်တခါလၢကထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ဝဲတၢ်အတယၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလိတခါန့ၣ် မၤစၢၤထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ဝဲတၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးသိးန့ၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလိကသ့ၣ်အဂီၢ်, နလိၣ်လဲၤဝဲစးထီၣ်လၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ် ဆူကျဲးသ့ၣ်တဖၣ်လၢနကမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်န့ၣ် စးထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ တခါ - မ့တမ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်လၢအိၣ်ဝဲတခါန့ၣ်လီၤ. အိၣ်န့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်နအဲၣ်ဒီးယိထံသ့ၣ်ညါဝဲဖိသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါလၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးဒီးန့ၣ်န့ၣ်, ဖိသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်လၢနကျဲးစးထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်ဝဲနီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သနၢ်က့ၣ်န့ၣ်, နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်စံးဆၢဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလိၤတၢ်လိၤဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် နလဲၤဝဲဒီးသံကွၢ်ဝဲၣ်မိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ “နဖိအတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါအတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဝဲလဲၣ်?” တသ့ဘၣ်.

တၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ သ့ၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်အိၤလၢတၢ်အတီၤသ့ၣ်တဖၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ.အိၣ်န့ၣ်, ဖိသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါန့ၣ် အိၣ်ဝဲဒီးအတီၤလၢအလိၤဆီလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲ, ဒီးအမ့ၢ်တၢ်ပံးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဘၣ်တၢ်မိၣ် (vitamin)လၢအကၢ်ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ခဲလိၣ်ရဲၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘါသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးဖရိၣ်ထံ(န)လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲးဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်, နဂြၢးဟံပနီၣ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ အဝဲန့ၣ်လၢနသ့ၣ်အိၤ ဒီးတၢ်အတီၤသ့ၣ်တဖၣ်အါမးလၢတၢ်ဆိကမိၣ်အဝဲန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နကိးဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်အတီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢ ‘variable’ သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အိန္ဒြေ တာယိထံသွင်ညါအတတ်ကျိလူအဂဏတခါ ယုသွင်ညါဝဲဘဉ်ယးတိးတမၤန့ၣ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သုသုဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲန့ၣ်ကမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်‘construct’န့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သနၢ်က့န့ၣ် တၢ်မၤန့ၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သုသုဝဲန့ၣ်တၢ်မၤန့ၢ်ဝဲတၢ်မၤန့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်? ‘variable’မၤန့ၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ထွဲသ့ဝဲလဲၣ်န့ၣ်? အဝဲသ့ၣ်ပၤယုၣ်ဝဲနီၣ်ခိအတၢ်မၤန့ၢ်-ကိဖိလဲၤတုၤ

လၢတၢ်မၤလိကိသ့ခါ? မ့ၢ်ကျိဝဲၤကွၢ်အတၢ်မၤန့ၢ်-ပုၤကိဖိဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဘူးတၢ်လဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အပုၤကလံၤလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်ခါ? တၢ်ကျိအတၢ်မၤန့ၢ်-ပုၤကိဖိဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဘူးတၢ်လဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အပုၤကလံၤလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်ခါ?န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိကမိၣ်‘construct’အတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ စးထီၣ်မၤညိထီၣ်န့ၢ်ပုၤ ဝဲသိးပကထံၣ်ဝဲ ဝဲပသံကွၢ်ဝဲ

တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပကယုထံၣ်န့ၢ်ဘဉ်ယးတိးတမၤန့ၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သုသုဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတက့ၢ်ဝဲ (diagram)တခါ, တၢ်ဆိကမိၣ်‘construct’အ‘list’မ့တမ့ၢ်အဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤန့ၣ်, တၢ်အံၤမၤစၢၤပုၤဝဲသိးပကဟးဆူးဝဲတၢ်တပျၢ်ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလူအဂၤဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်န့ၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်‘construct’ ‘variable’သ့ၣ်တဖၣ်တဘျီန့ၣ်, နကထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ် နကဘဉ်ဆၢတၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပကယုသကိးဝဲတၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါအတၢ်အိၣ်. တၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်တၢ်အိၣ်တယၢ်တခါန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲဖိသ့ၣ်တဂၤအတယၢ်ယးတိးအနီၣ်အကစီၤထီၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဝဲန့ၢ်ဟ့ၣ်ဝဲန့ၢ်ခိၣ်တယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလူသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘဉ်ယးတိးအဝဲသ့ၣ်မၤန့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါသ့ၣ်တဖၣ်လၢလၢပုၤပုၤခါတလၢပုၤဘဉ်ခါသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပိးလိသ့ၣ်တဖၣ်လၢန့ၣ်အိၣ်ဖဲန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲစီၤပိး

တခါ တၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်တၢ်အိၣ်ထီၣ်ပျံၤတခါန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သနၢ်က့န့ၣ် တၢ်ဝဲန့ၣ်တဟ့ၣ်ဝဲန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလူအလီၤတၢ်လီၤဆဲးမူၤမူၤနီၣ်နီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘဉ်ယးတိးတၢ်လၢအတအိၣ်လၢအိၣ်ပုၤဝဲလၢဖိသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအအိၣ်ညိန့ၢ်ဝဲအကျိန့ၣ်ဘဉ်.

ကသံၣ်ကသီအတၢ်မၤကွၢ်အိၣ်ဝဲ ဝဲတနီၤလၢနမၤဝဲအိၣ်သ့သ့ၣ်သ့ၣ် ဝဲသိးနဆၢတၢ်ဝဲဖိသ့ၣ်တဂၤမ့ၢ်ဝဲဘံတၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢလၢပုၤပုၤခါန့ၣ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်သနၢ်က့တၢ်မၤကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အပုၤဝဲန့ၣ်, ကိဝဲ, တၢ်လၢဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အါမးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အလီၤန့ၣ်, ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချုအပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ယုထံၣ်န့ၢ်ဝဲကျိလူအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် ဝဲသိးကထီၣ်ကွၢ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်ပၤယုၣ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘဉ်ယးတိးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဖိသ့ၣ်တဂၤဟံးန့ၢ်အိၣ်ညိန့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ညိန့ၢ်သံကွၢ်ဝဲဘဉ်ယးတိးတၢ်အိၣ်အကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဖိသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်ဝဲ တၢ်အဝဲပိာ်ခွါ/အဝဲပိာ်မုၢ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်ဝဲအဘျီ လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်အကလုာ် အံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘဉ်တၢ်ကိးအိၣ်လၢ ‘proxies’န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲခါၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလူ

လၢနအိၣ်မၤလိန့ၢ်နီၣ်နီၣ်အဂီၢ်-(လၢတၢ်အိၣ်သးအဝဲအံၤန့ၣ်, ဘံတၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢပုၤဖိသ့ၣ်တဂၤဟံးန့ၢ်အိၣ်ဝဲ)ဖဲလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိလူလီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ကိဝဲဝဲန့ၣ်မးအခါန့ၣ်လီၤ. ‘proxies’သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢအပုၤဝဲဘဉ်-အိၣ်န့ၢ်ဖိတဂၤသါပုၤနီၣ်ဝဲတၢ်တမံၤမံၤလၢအဖိအိၣ်ဝဲသ့, မ့တမ့ၢ်ဖိသ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲတၢ်တၢ်

တၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢာ်တလၢာ်ဘဉ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဝဲလဲၣ်ဂုၤဂုၤန့ၣ်, တၢ်မၤဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအါမးဝံၤအလီၤခံ, ကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချုအပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အါၣ်လီၤတူၢ်လီၤဝဲလၢခါၣ်စး ‘proxies’အကလုာ် အံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါအတၢ်တၢ်တယၢ်လၢအဂၤကစီၤန့ၣ်လီၤ.

ကု အစသုဉ်သုးဝဲတံသံကွာ်သိးသိးသုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ညိန့ဉ်န့ဉ်တံသံကွာ်အရဲဉ်န့ဉ်ဘဉ်တံထုးထီဉ်ဝဲ ဉ်အီၤလီၤတံလီၤဆဲးမူ
ၤမူနီၤနီၤ ဝဲတံကဘဉ်သံကွာ်ဝဲ ဉ်အီၤလီၤတံလီၤဆဲးဝဲးလၢအဂ့ၢ်ဘဉ်ကျိၤဘဉ်န့ဉ်လီၤ.

‘Semi-structured’တံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိးန့ဉ် ညိန့ဉ်န့ဉ်သုဉ်တံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိးအတံန့ဉ်ကျဲ လၢအမ့ၢ်ဝဲတံသံကွာ်
အမိာ်ပုၤသုဉ်တဖဉ် (မ့တမ့ၢ်) တံဂ့ၢ်ခိဉ်တီသုဉ်တဖဉ်လၢပုၤယိထံသုဉ်ညါတံဖိလိာ်ဘဉ်သံကွာ်ဝဲန့ဉ်လီၤ. တံအံၤမၤလီၤတံဝဲ ဉ်
လၢ ပုၤစံးဆၢတံဖိသုဉ်တဖဉ်ခဲလၢန့ဉ်ဘဉ်တံသံကွာ်အီၤဘဉ်ယးဝဲးတံဂ့ၢ်ခိဉ်တီတမံၤယိသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်ဆဉ်သန့ကု ဟ့ဉ်အါ
ထီဉ်ဝဲပုၤယိထံသုဉ်ညါတံဖိအတံသဘျု လၢကသံကွာ်ဝဲတံသံကွာ်သုဉ်တဖဉ်လၢကျဲလၢအလီၤဆိလိာ်သးသုဉ်တဖဉ်အပူၤ ဝဲးလၢ
ကပိာ်ထွဲဝဲတံပိဉ်သကိးတဲသကိးတံအတယၢ်န့ဉ်လီၤ. ဝဲးသန့ထီဉ်အသးလၢပုၤစံးဆၢတံဖိအတံစံးဆၢသုဉ်တဖဉ်ဝဲးအတံအိ
ဉ်ဖျါအဖိခိဉ်န့ဉ် အစသုဉ်သံကွာ်ဝဲတံသံကွာ်သုတဖဉ်တမ့ၢ်လၢအဂ့ၢ်ဘဉ်ကျိၤဘဉ်ဝဲးလၢတံနဲဉ်ကျဲအပူၤအသိးသုဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်
သန့ကုန့ဉ်, အစသုဉ်လိာ်သံကွာ်ဝဲတံသံကွာ်မိာ်ပုၤသုဉ်တဖဉ်ခဲလၢန့ဉ်လီၤ.

ပမ့ၢ်ထီဉ်သတြီၤန့ဉ်, တံပိဉ်သကိးတဲသကိး(conversational)အတံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိးန့ဉ် ညိန့ဉ်န့ဉ်အိဉ်ဝဲးတံနဲဉ်ကျဲစု
ၤကိာ်ဖိ(မ့တမ့ၢ်)တအိဉ်ဝဲးတံနဲဉ်ကျဲဘဉ် ဝဲးမ့ၢ်ဉ်တံပိဉ်သကိးတဲသကိးတံလၢပုၤယိထံသုဉ်ညါတံဖိပုၤစံးဆၢတံဖိအ
ဘဉ်စၢၤန့ဉ်လီၤ. ပုၤယိထံသုဉ်ညါတံဖိသုဉ်ညါဝဲတံလၢအစသုဉ်ကျဲးစးယုသုဉ်ညါမၤလိန့ၢ်ဝဲ ဘဉ်ဆဉ်သန့ကုညိန့ဉ်န့ဉ်တၢ်
ပိဉ်တဲသကိးဝဲတံဝဲးပုၤစံးဆၢတံဖိ ဘဉ်ယးဝဲးတံယိထံသုဉ်ညါအတံဂ့ၢ်ခိဉ်တီ ဝဲးသံကွာ်ဝဲတံသံကွာ်လၢအပိာ်ထွဲထီဉ်အခံသုဉ်တ
ဖဉ်န့ဉ်လီၤ. သုဉ်နီဉ်ထီဉ်လၢန့ဉ်မၤဝဲ ဉ်တံပိဉ်သကိးတဲသကိးအတံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိးန့ဉ် အရူၢ်ဝဲးဝဲ ဉ်လၢန့ဉ်ဟံးယုဉ်ဝဲ
ဉ်တံသးလီၤပလိာ်အတံဟ့ဉ်းသုဉ်ညါဆိ ဝဲးလူၤပိာ်မၤထွဲဝဲတံသကိးပဝးလၢတံကဘဉ်မၤထွဲအီၤသုဉ်တဖဉ်အတံမၤအကျိၤ
အကွာ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢတံပိဉ်သကိးတဲသကိးအတံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိးအပူၤန့ဉ် ညိဝဲလၢပုၤစံးဆၢတံဖိအဂီၢ်လၢကသါ
ပုဉ်နီဉ်ဝဲလၢတံအံၤန့ဉ်တမ့ၢ်ဝဲတံပိဉ်သကိးတဲသကိးတံဝဲးတံသကိးတဂၤဘဉ် ဘဉ်ဆဉ်သန့ကုတံဂ့ၢ်ကျိၤလၢအစသုဉ်ဟ့
ဉ်ထီဉ်ဝဲန့ဉ်ကဘဉ်တံသုအီၤလၢတံယိထံသုဉ်ညါအပူၤန့ဉ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်န့ဆၢတံဝဲလၢနကမၤဝဲ ‘structured’, ‘semi-structured’မ့တမ့ၢ်တံပိဉ်သကိးတဲသကိး(conversational)
အတံထံဉ်လိာ်သံကွာ်သိး, မ့တမ့ၢ် ‘focus group’, မ့တမ့ၢ် ‘structured
survey’ ဧါဝဲတဘျီန့ဉ်, လၢလီၤခံတပတီၢ်န့ဉ်မ့ၢ်ဝဲတံကွဲးဝဲတံသံကွာ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ဝဲအံၤန့ဉ်တံဟ့ဉ်ကူဉ်အိဉ်ဝဲစုထံဉ်
လၢတံကွဲးဝဲတံသံကွာ်သုဉ်တဖဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လီၤ.

တံလီၤဆိလိာ်သးအိဉ်ကတံတမံၤ လၢတံသံကွာ်အကလုာ်သုဉ်တဖဉ်အဘဉ်စၢၤန့ဉ်မ့ၢ်ဝဲ ‘open-ended’ ဝဲး ‘close-
ended’ န့ဉ်လီၤ. ‘open-ended’ အတံသံကွာ်သုဉ်တဖဉ်န့ဉ် ဟ့ဉ်ဝဲပုၤစံးဆၢတံဖိသုဉ်တဖဉ်အခွဲး လၢကစံးဆၢဝဲတံလၢအ
ဝဲသုဉ်အတံကတီၤအဖျါသုဉ်တဖဉ် ဉ်ဝဲ, ဝဲလၢ ‘close-ended’ န့ဉ်လိာ်ဘဉ်ဝဲလၢပုၤစံးဆၢတံဖိသုဉ်တဖဉ်လၢ ကယုထာဝဲ
တံစံးဆၢလၢတံယုထာဝဲသုဉ်တဖဉ်လၢအအိဉ်ရဲဉ်လီၤယာ်အသးအကျိၤ. မ့တမ့ၢ်လိာ်ဘဉ်ဝဲပုၤယိထံသုဉ်ညါတံဖိလၢကယုထာဝဲ
တံစံးဆၢတဖျါ လၢအဘဉ်ကတံဝဲးတံစံးဆၢလၢပုၤစံးဆၢတံဖိဟ့ဉ်ထီဉ်ဝဲန့ဉ်လီၤ. ‘open-
ended’ န့ဉ်ညိန့ဉ်န့ဉ်သုဉ်တံအ ကံၢ်အစီအတံယိထံသုဉ်ညါ, ဝဲလၢ ‘close-
ended’ န့ဉ် ဘဉ်တံသုအီၤသုလၢတံခံမံၤလၢအပူၤ ဘဉ်ဆဉ်သန့ကုဘဉ်တံသု
အီၤအါဝဲလၢတံအနီဉ်ဂံၢ်နီဉ်းအတံယိထံသုဉ်ညါအပူၤ ခိဖျါလၢန့ဉ်ဟံးယုဉ်ဝဲးထီဉ်သတြီၤဝဲပုၤစံးဆၢတံဖိသုဉ်တဖဉ်ခဲလၢအ
တံစံးဆၢသုဉ်တဖဉ်သုဉ်န့ဉ်လီၤ.

တံယိထံသုဉ်ညါအတံတီၢ်ကျဲၤသုဉ်တဖဉ်တနီၤန့ဉ် လိာ်သံကွာ်ဝဲတံသံကွာ်သုဉ်တဖဉ်ဘဉ်ယးဝဲးတံဂ့ၢ်ခိဉ်တီသုဉ်တဖဉ်လၢအမ
ၤသးတမ့ၢ်သးဘဉ်ဝဲတံညိသု (မ့တမ့ၢ်)လၢအဘဉ်ယးဝဲးပုၤတဂၤအနီၢ်ကစၢ် ဉ်ဝဲအတံဂ့ၢ်ကျိၤန့ဉ်လီၤ. တံဝဲန့ဉ်ဟံးယုဉ်ဝဲတံ

လူအဘဉ်းပုလဲးဆဲးတၢ်တၢ်အဟံၣ်ဖိယိဖိ (မ့တမ့ၢ်)တၢ်ရဲလိာ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢတၢ်ဆိဟံၣ်ဆိယိအပူၤ (မ့တမ့ၢ်)တၢ်လဲၤ

ဖျါတမ့ၢ်တလၢလၢအပူၤကွၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဝဲ (မ့တမ့ၢ်)ဘၣ်ပုၤတၢ်ဂၢ်ခိၣ်တိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ပုၤတၢ်ဝဲတၢ်ဝဲ
တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢအမၤသးတမ့ၢ်သးဘၣ်တၢ်ညိသ့ၣ် အမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်မူၤတၢ်ဘၣ်, တၢ်အိၣ်သးဧၤကံၤဧၤ, မ့တမ့ၢ်တၢ်အဲၣ်ဘၢမၤ
အဲၣ်ဘၢဝၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကသံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်, အဆိကတၢ်န့ၣ်လိာ်ဝဲလၢပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိကဘ
ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်န့ၣ်လိာ်သးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိန့ၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲၣ်လၢတၢ်ကသံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢတၢ်
သံကွၢ်အကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအကျါအကျဲအဂၤတခါ လၢတၢ်ဂၢ်ခိၣ်တိလၢအမၤသးတမ့ၢ်သးဘၣ်တၢ်ညိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်သံကွၢ်ဝဲတၢ်သံ
ကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်တယၢ်ဟံၣ်စၢၤအတၢ်စံးဆါ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ပုၤတၢ်ဝဲ လၢပုၤတၢ်ဝဲ
တၢ်ဖိတၢ်စုၣ်စုၣ်အလီၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အံၤန့ၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်ဝဲ “နဝၤတီၢ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်မၤဘၣ်”ဘူန့ၣ်တဘျီဘျီဧါ?”အလီၤန့ၣ်, ပုၤယိ
ထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိစံးဝဲလၢ “နဆိကမိၣ်လၢဝၤသ့ၣ်တဖၣ်တီၢ်ဝဲအမၤန့ၣ်ကထီၣ်ညိန့ၣ်ဝဲအသးလၢလီၤကဝီၤအဝဲအံၤန့ၣ်ဧါ?”သ့ၣ်န့ၣ်

လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်တခါန့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ပုၤတၢ်ဝဲမၤအမ့ၢ်ဝဲ “နမ့ၢ်ဘၣ်ယိလၢ
နဝၤကမၤဆါဝဲန့ၣ်ဝဲကလဲၣ်န့ၣ်နကမၤဝဲလဲၣ်?”အယိ နသံကွၢ်ဝဲ “လၢဝဲအဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်, ပိာ်မ့ၢ်တၢ်အဝဲမ့ၢ်မၤဘၣ်”အီၤ
နးနးကလဲၣ်န့ၣ် မတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်လီၤမန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်လဲၣ်”သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတမ့ၢ်
လၢကထီၣ်ကွၢ်တၢ်တၢ်တမံၤယိလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က့ၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲခါၣ်စးလၢအဘူးလိာ်အသးသ့ၣ်
တဖၣ် ဝဲလၢနကသ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်န့ၣ်လိာ်သးလၢနကသံကွၢ်ဝဲပုၤအဂၤဘၣ်ပုၤန့ၣ်နီၤကစၢ်တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် နဟံးန့ၣ်ဝဲ
တၢ်ဆါကတီၢ်အါအါတန့ၣ်ဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

လၢလီၤခံကတၢ်န့ၣ်, ဝဲလၢတၢ်တုၤထီၣ်(design)ဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လၢနီၤတၢ်
စုၣ်စုၣ်အတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံးအလီၤန့ၣ် နအဲၣ်ဒီးမၤဝဲကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတနီၤနီၤန့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလ
ၤကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲကျဲလၢအဖျါဒီးညိဝဲလၢတၢ်ကထီၣ်လိာ်သံကွၢ်သံးဝဲပုၤအါမးန့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်

သန့ၣ်က့ၣ်န့ၣ် လၢတၢ်ကမၤဝဲကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးလၢအကဲဘျးကဲဖျါအဂီၢ်န့ၣ် လိာ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ်ကံၤစီးတၢ်ရဲၣ်
တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်မၤအီၤမ့ၢ်မ့ၢ်နီၤနီၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲၣ်တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျဲၤလၢအလီၤဆိဒီးလၢအဝဲၣ်အယိဝဲၣ်န့ၣ်နီၤတ
ၤစုၣ်စုၣ်အတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သံးသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

နတၢ်ဒီးအိၣ်ဒီး ‘focus group’ လၢနကသံကွၢ်ဝဲၣ်ပုၤတၢ်စုၣ်စုၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်တမံၤယိသ့ၣ်တဖၣ် တၢ်ဝဲတၢ်ဝဲန့ၣ်ဘၣ်.
တၢ်ဝဲန့ၣ်မၤဝဲပုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢကအိၣ်ခိးဝဲတၢ်ဆါကတီၢ်လၢပုၤကိးဂဲးကစံးဆါတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အလီၤန့ၣ်, န
အဲၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးတဲသကိးတၢ် လၢပုၤဟံၣ်ဖိမၤသကိးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. အဂၤကတၢ်န့ၣ်, အ
ဝဲသ့ၣ်ကတဲအါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျဲၤဘၣ်ပုၤန့ၣ်ဒီးတၢ်လၢပုၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်စံးဝဲ, ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်(မ့တမ့ၢ်)ဟ့ၣ်အါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂၢ်တၢ်
ကျဲၤသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢပုၤဟံၣ်ဖိမၤသကိးတၢ်ဖိလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်စံးဆါအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲလၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးသ့ၣ်တဖၣ်အခါန့ၣ် တၢ်လၢပုၤကဘၣ်ဆိကမိၣ်ထံဆိကမိၣ်ဆဲးဝဲအဝဲၣ်ကတ
ၢ်တမံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်သံကွၢ်လီၤနသးလၢတၢ်သံကွၢ်မန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဂ့ၤဝဲၣ်လၢကရူၢ်တဖုအဂီၢ်လဲၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်မန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဂ့ၤ
ဝဲၣ်လၢပုၤတၢ်စုၣ်စုၣ်အဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်အကလုာ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအဂ့ၤဝဲၣ်လၢကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိးသ့
ၣ် တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအလီၤကဲလၢက့ၢ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တၢ်ပိာ်တၢ်ပိာ်ပိာ်သကိး(မ့တမ့ၢ်)တၢ်ဂၢ်လိာ်ဘၣ်လိာ်

(ဘဉ်ဆဉ်တမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဘဉ်ကံၢ်ဂ့ၢ်ဘဉ်), ဝဲတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘဉ်ထွဲဝဲဝဲတၢ်တမံၤမံၤ လၢအိၣ်ဝဲအါတက့ၢ်ပုၤဟံၣ်ဖိၣ်မၤ သကိးတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်န့ၣ်, ကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိးလၢအဘဉ်ယးဝဲဝဲပုၤတၢ်တဖုအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ တၢ်လိၣ်ဘဉ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တုၤလီၤတီၤလီၤဝဲန့ၢ်ဝဲကရူၢ်အတၢ်တၢ်ပိၣ်တၢ်ပိၣ်သကိး လၢအဘဉ်ယးဝဲဝဲပုၤတၢ်တဖုအတၢ်အိၣ်

ဆုၣ်အိၣ်ချုတၢ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်လၢအခိၣ်ထံးတဖျၢၣ်န့ၣ် ပုၤဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဖိတၢ်တဖုစုၣ်စုၣ်ဝဲအါထီၣ်ဝဲ(မ့ တမ့ၢ်)ပုၤလၢဘဉ်ဝဲပုၤလၢအဂၤအတၢ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တမံၤမံၤလၢပုၤတၢ်တဖုစံးဝဲန့ၣ် ဟ့ၣ်ဝဲပုၤလၢအဂၤတၢ် တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘဉ်ယးဝဲဝဲတၢ်လၢအကတဲဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ခဲဖျၢၣ်တဖျၢၣ်လၢအဘဉ်ယးဝဲဝဲပုၤတၢ်တဖုစုၣ်စုၣ်အတၢ်အိၣ် ဆုၣ်အိၣ်ချုန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအဘဉ်ထွဲဝဲဝဲပုၤတၢ်တဖုအနီၢ်ကစၢ်ဝဲဝဲ ဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်တဖုစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤကလၢတမ့ၢ်ကသ့ၣ်ညါဝဲဘဉ် ယးဝဲပုၤ

ဟံၣ်ဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဖိလၢအဂၤတၢ်အတၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ချုဘဉ်အယိ အဝဲသ့ၣ်ဝဲအါထီၣ်ဝဲတၢ်လၢတၢ်ပိၣ်သကိးဝဲသကိးအပူၤ တသ့ဘဉ်.

နတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအပိးလိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် ထီၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဂြၢးမၤကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တချုးလၢနစးထီၣ်ဝဲနတၢ်ယိထံ သ့ၣ်ညါဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ‘Pilot’ န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဝဲတၢ်ကတိၤအဂၤတဖျၢၣ်လၢတၢ်မၤကွၢ်ဝဲ(မ့တမ့ၢ်)တၢ်ကျဲးစးသ့ၣ်နတၢ်ပိးတၢ်လိသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ညိန့ၣ်န့ၣ်မၤကွၢ်ဝဲနတၢ်ပိးတၢ်လိသ့ၣ်တဖၣ်ယုၢ်တၢ်မၤကွၢ်အိၣ်လၢအလီၤကံၢ်ဝဲဝဲနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤကွၢ်

အိၣ် ဘဉ်ဆဉ်သနၢ်က့ၤလၢနတအဲၣ်ဝဲပုၤဟံၣ်ယုၢ်လၢနတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါလၢလီၤခဲကတၢ်အပူၤဘဉ် ဝဲလၢအညိဝဲလၢတၢ်ကမၤန့ၢ်အိၣ်

န့ၣ်လီၤ.အိၣ်န့ၣ်, နမ့ၢ်မၤဝဲဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါဘဉ်ယးဝဲဝဲတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့ၣ်န့ၣ်, နမၤကွၢ်ဝဲဝဲ ‘survey’ လၢကိတဖျၢၣ်လၢအ အိၣ်ဘူးဝဲဝဲနတၢ်ကရၢကရိအရူအပူၤ လၢတမ့ၢ်လၢတၢ်ကူၢ်ဟံၣ်ယုၢ်အိၣ်လၢတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါအတၢ်တိၢ်ကျဲၤလၢအအိၣ်တ့ၢ်အပူၤ ဘဉ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤကွၢ်အပူၤန့ၣ် နကမၤဝဲဝဲ ‘survey’, တၢ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်သံးသ့ၣ်တဖၣ်/မ့တမ့ၢ် ‘focus group’ လၢကျဲတဘိယိလၢနရဲၣ်ကျဲၤတ့ၢ်ယၢ်အပူၤဘဉ်ဆဉ်သနၢ်က့ၤ နသံကွၢ်ဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်လၢအဂ့ၢ်

ဂၤသ့ၣ်တဖၣ် အမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်နၢ်ပၢ်ဘဉ်အိၣ်ကိအိၣ်ဝဲတတီၤတီၤဒါသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. နကမၤနီၣ်ယၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤနီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ် ယးဝဲဝဲတၢ်အံၤတံၢ်တံၢ်ဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်ဆံးအါလဲၣ်, တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဖဲလဲၣ်တဖျၢၣ်ထုးဝဲပုၤစံးဆၢတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆၢက တီၢ်ဖးယံၣ်လၢကစံးဆၢဝဲအဂီၢ်လဲၣ်, အဝဲသ့ၣ်သံကွၢ်ဝဲတၢ်ဟံၣ်ဖျၢၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလိၤကံၢ်လိၤသးလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲတဘျီန့ၣ်, နၢ်ပုၤယိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဖိလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဂၤ ဂြၢးမၤဝဲတၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါပိး

လီ သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ကွၢ်ကၢ်က့ၤ ဝဲကွၢ်ထံဆိကမိၣ်ထံဆးက့ၤဝဲတၢ်မၤကွၢ် သိးတၢ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဝဲပိးလိသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ထၢဖိၣ်ဟံၣ် ဖိၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်အဂီၢ်

1. ‘variable’ သ့ၣ်တဖၣ်ဖဲလဲၣ်တခါန့ၣ်တဘဉ်လိၣ်ဝဲအသးဝဲတၢ်ဆိကမိၣ် ‘construct’ လဲၣ်?
 - a. တၢ်ဘဉ်ဘဉ်ထံးသတူၢ်ကလၢလၢကျဲပူၤ-နသ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကျဲးဖးဝဲဝဲလၢအအိၣ်ဘူးဝဲဝဲ: ABC ကျဲအ ပူၤန့ၣ်ပုၤန့ၣ်ရဲၣ်လဲၣ်?
 - b. Screen တၢ်ဆၢကတီၢ်: နအိၣ်ဝဲဝဲမဲၢ်ချဲအတၢ်ဂ့ၢ်ကိတမံၤမံၤဒါ?

- c. တာ်ကစီၣ်လၢအတမ့ၢ်တတီၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်: နသ့ၣ်ဘၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤလၢပုၤယဲၤသန့(website)မ့တမ့ၢ် page ဖဲလဲၣ်တခါအအိၣ်လဲၣ်?
- d. တာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချအတာ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်: ကိးမုၢ်နံၤန့ၣ်နဟံးန့ၣ်အိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်?

2. တာ်မနုၤလၢအတဘၣ်ဘၣ်ယးဒီးခါၣ်စးသ့ၣ်တဖၣ်“proxies”လဲၣ်?

- a. တာ်အံၤမ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်ကွၢ်တဲာ်ကွၢ်တာ်အဂ့ၤကတၢၢ် လၢပုၤယဲၤထံသ့ၣ်ညါတာ်ဖိတဂၤသ့ၣ်သ့ၣ် သိးကယုထံၣ်န့ၣ်ဘၣ် တာ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- b. တာ်အံၤမ့ၢ်ဘၣ်ကျဲအဂၤတဘၣ်လၢတာ်ကထၢဖိၣ်ဘၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ် ဖဲလၢတာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိၤလီၤလီၤသ့ၣ် တဖၣ်တညီတဘျီလၢတာ်ကမၤန့ၣ်အီၤအဂီၢ်ဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.
- c. တာ်အံၤထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်နီၣ်ခိကွၢ်ဂီၤအတာ်ထီၣ်ကွၢ်တဲာ်ကွၢ် ၣ်အမ့ၢ်ဘၣ်နီၣ်ခိအကစီၣ်ထီၣ်အတယၢ်ယၢန့ၣ်လီၤ.

3. တာ်မနုၤတခါလၢအဘၣ်ဘၣ်ယးဒီး ‘survey’လဲၣ်?

- a. တာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တာ်ဂြၢးသံကွၢ်ပုၤဖဲဆၢတာ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်လၢအတံးသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- b. ပုၤထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သိးတာ်ဖိသံကွၢ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်တာ်ခံသ့ၣ်တဖၣ်လၢတာ်တုးဟ်ယုာ်အီၤလၢ ‘survey’အပုၤဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- c. ပုၤထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သိးတာ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်အကစၢ်အ ‘survey’ဘၣ်သ့ၣ် သိးအဝဲသ့ၣ်မၤန့ၣ် ဝဲတာ်စံးဆၢသ့ၣ်တဖၣ်အကလုာ်ကလုာ်ကသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- d. တာ်အံၤန့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ်အရဲၣ်(questionnaire)တမံၤယီၤ လၢပုၤဖဲဆၢတာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ခဲ လၢာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

4. ဝံသးစူၤထီၣ်ဘၣ်ဘၣ်လၢလၢာ်သ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

_____Structuredအတာ်ထံၣ်လိာ် သံကွၢ်သိး	a. သ့ၣ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ်လၢအဟံးစုန့ၣ်ကျဲတာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဆၣ် သ န့ၣ်ကုပုၤယဲၤထံသ့ၣ်ညါတာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်သံကွၢ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ် ပိာ်ထွဲထီၣ်တာ်အခံလၢအလီၤဆီလိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်န့ၣ် လီၤ.
_____Semi-structured အတာ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သိး	b. သ့ၣ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ်လၢတာ်ကွဲးယာ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်စူၤကိာ်ဖိ (မ့တမ့ၢ်)တသ့ၣ်နီၣ်တခါဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်သန့ကုပိာ်ထွဲဘၣ် ပိာ်သကိးတဲာ်သကိး ၣ်အလဲၤအသးအသိး
_____တာ်ပိာ်သကိးတဲာ်သကိး (conversational)အတာ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် သိး	c. တာ်သံကွၢ်တမံၤယီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တာ်သံကွၢ်ပုၤဖဲဆၢတာ် ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအရဲၣ်တမံၤယီၤ

5. တာ်မၤအကျိၤအကျဲလၢတာ်ကသံကွၢ်ဘၣ်တာ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလၢအမၤသးတမုာ်သးဘၣ် တာ်ညီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤသ့ၣ်တ ဖၣ်လဲၣ်?(မၤနီၣ်ဘၣ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးခဲလၢာ်)

Noble Kuriakose, “How to Ask Sensitive Questions in Surveys”, SurveyMonkey,
<https://www.surveymonkey.com/curiosity/ask-sensitive-questions-surveys/>.

dataSpring, “3 Things to Consider When Asking Sensitive Survey Questions” (14 August 2017),
<https://www.d8aspring.com/blog/3-things-to-consider-when-asking-sensitive-survey-questions>

Monishankar Prasad and Christine Garcia, “How to Conduct a Successful Focus Group Discussion”, Humans of Data (15 September 2015),
<https://humansofdata.atlan.com/2017/09/conduct-successful-focus-group-discussion/>

Lumen Learning, “Chapter 6: Measurement of Constructs”,
<https://courses.lumenlearning.com/suny-hccc-research-methods/chapter/chapter-6-measurement-of-constructs/>